نویسنده : ولی محمد ولی
(M Suliman Roshandel)

۲۰۱۹/۷/۱۷

به پیشواز صدمین سالروز استقلال افغانستان

شخصیت امان الله خان ازدید محققین خارجی

غرض از استقبال جشن ازادی کشور همانا ازادی از سلطه انگلیس بوده منظور ازیاد اوری کارنامه های اعلیحضرت امان الله خان زنده سازی خاطرات نبرد میان علم وجهل است.

امان الله خان بحیث ممثل روند ترقیخواهی ودگرگون سازی های پیشرونده ، گروه سقوی ها وقوت های حمایه گر مذهبی نمای وابسته به استعمار به مثابه سمبول جهل، مخالف ترقی وحامی عقبروی در صد سال گذشته ثبت سینه تاریخ است.

به مصداق اینکه هیچ انسانی از سهو و خطا واشتباه عاری نیست، اعلیحضرت امان الله خان هم مافوق بشریت یا انسان کامل مبرا از سهو واشتباه نبود ، اما سخن روی پیشروی وعقبگردی است که تا کنون مضمون مبارزه میان تحول طلبان ، دموکراسی خواهان وتجدد پسندان از یک طرف ودر حال واحوال کنونی ما ارتجاع ممثل سیاست پاکستان از جانب دیگر میباشد .

بعضی ها وضع موجود کشور وسلطه امریکا را بر ان بهانه گرفته میخواهند بزرگترین حادثه قرن ۲۰ راکه سر آغاز فرو ریزی استعمار درین گوشه اسیا شد زیر سایه ببرند وتجلیل از انرا نیکو نه پندارند. اما این افتخار تاریخی راکه در عرصه جهانی ، رهایی افغانستان از تحت الحلمایگی بریتانیای کبیر ودر عرصه داخلی آغاز ریفورم ها بود باید گرامی داشت ، ایا توجه به انکشاف معارف، نهصت زنان ، بزرگترین اقدام ان وقت مبنی بر ازاد سازی غلامان وکنیز ها ومنع همیشگی ان ، منع نکاح صغیره ،داشتن قانون اساسی وتنظیم زندگی مردم وامور دولت داری بر مبانی قانون را نباید ستود؟ هردو عمل هم استقلال وهم آغاز ریفورمها مبداء افتخارات کشور بوده اکرام وتجلیل ازان امر برحق برای مردم ماست که نسل نو کشور باید از توطئه استعمار و عمال داخلی ان در جلوگیری از به انجام رسیدن ان اگاهی یابند.

امان الله خان در یک دربار مجلل تولد شد ، به جوانی رسید وزندگی میکرد .استبداد پدر کلانش امیر عبد الرحمن خان راه را برای ادامه ارام سلطنت امیر حبیب الله پدر امان الله خان هموار ساخت . دربار این شاه عیاش متکی به هند برتانوی برخلاف یک دست بودن دربار امیر عبدالرحمن خان مشتمل بر دسته بندی ها بود. این دسته بندی ها هم از لحاظ سیاسی وهم از لحاظ تعلقات خانوادگی و رقابت های ازواج متعدد شاه اثرات مختلف بردم ودستگاه سلطنت به جا میگذاشت .

امیر مشروطه خواهان اول را بیرحمانه سر کوب کرده بود اما جلو تداوم این نهضت را گرفته نمیتوانست، زیرا بخش زیادی از کارمندان دربار به شمول علامه محمود طرزی وعین الدوله امان الله خان ممد وهمکار مشروطه خواهان بودند در حالیکه سردار عبد القدوس خان اعتماد الدوله واشخاص با نفود مذهبی در دربار مخالف مشروطه خواهی وتحول پسندی وارزوی استقلال کشور از بریتانیا بودند .

تفاوت نظر روی این مسائل وقتی بیشتر متبارز گرد ید که هیئت المان -ترک درسال ۱۹۱۴ وارد کابل شد تا حمایت امیر حبیب الله را در جنگ جهانی اول از المان حاصل کند در صورت قبول طرح انها به امیر وعده داده شده بود که استقلال افغانستان برسمیت شناخته شده ،سرزمینهای جدا شده دوباره به افغانستان داده میشود و افغانها امکانات دستیابی به بحر ازاد را حاصل میکنند . مقاله محمود طرزی زیر عنوان (حی علی الفلاح) در سراج الاخبار درهمین وقت به نشر رسید که دعوت به قیام ازادی میکرد .امیر از نشر ان به خشم امده گفت محمود بی وقت اذان داده سرش از بریدن است.

درترکیب هیئت المان ترک استقلال طلبان هند چون راجه مهانرا پرتاب سنگه ومولوی برکت الله شامل

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

بودند.یک بدنه دربار که استقلال طلبان ومشروطه خواهان بودند باسیاست غیر فعال وبیطرفی امیر به نفع

انگلیس وعدم همکاری با هئیت المان- ترک در مخالفت قرار گرفتند .مجموع مخالفت های دربار باعث قتل امیر گردید.

عرض وطول دستگاه سلطنتی ، تعدد زوجات امیر ، نفوذ چهره های گماشته شده انگلیس از روحانی تا

نظامی وسیاسی، فعالیت هسته تحول طلبی واستقلال خواهی رمز وراز های مختلف ومتضاد دستگاه سلطنتی را بازگو میکرد.

اساس فکری امان الله خان درچنین درباری با توجه مادرش به رشد شخصیت وی غرض جانشینی سلطنت یکجا با وابستگی اندیشوی او با مشروطه خواهان، نا رضائیتی از اعمال پدر چون زنبارگی ، رخوت ، دوری از مردم ، خشونت، تن اسایی وانقیاد از انگلیس شکل یافت ، ازین سبب او مشی مخالف شیوه زندگی پدررا پیش گرفته در میان تحول طلبان ، صاحب منصبان ودرباریان مخالف امیر، صاحب محبوبیت شد وجانشینی اش از طرف قوای نظامی جلال اباد وارگ کابل به اسانی تائید گردید.

او پس از حصول استقلال در سطح جهان بحیث اولین مرد مبارز ضد استعمار عرض اندام کرد که در میان مسلمانان برازندگی یک رهبر موفق در جهاد با برتانیه را کسب نمود.

جوزف گستنی در وصف او مینویسد : **" امان الله خان شخصی است وطنپرست ، فعال وتشنه ازادی مردم خویش ، این پسر دوم حبیب الله خان که اکنون سی سال دارد از نعمت قوای معنوی بزرگی برخوردار است ، شخصی است شجاع ودور بین ، اکنون مشغولیتی خیلی بزرگ که عبارت از اتحاد مسلمین است روی دست دارد."**

لیون پلادا نویسنده کتاب اصلاحات وانقلاب ۱۹۲۹ نظر عبد الغنی نام را که اعلیحضرت را از نزدیک می شناخته چنی می نویسد: **" امان الله جوانیست سی ساله ... صاحب شخصیت جالب و محبوب وحاکم بر اعصاب و حرکات خویش، شخصی است خیلی کار کن وزحمتکش از هشت صبح تا نیم شب مصروف کار مملکت است وصرف سه ساعت برای صرف غذا وموتر سواری ومراسم مذهبی تخصیص داده است، ذهن روشن وخالی از تعصب داشته در امور اجتماعی وسیاسی معلومات قابل ملاحظه دارد. "**

خانم ریه استوارت میل امریکایی نویسنده کتاب اتش در افغانستان مینویسد:**" امان الله خان با پوشیدن لباس عادی...به سموارها چای خانه ها میرفت وبا مردم مخلوط میگرد ید و مردم اگر اورا می شناختند بازهم چیزی نمی گفتند وافشا نمیکردند . در زمان سلطنت خود عین رویه وروش را تعقیب میکرد ، زندانیان را ازاد میساخت وسفریه برایشان میداد. حتی در زندان به بندی ها کمک میکرد ، درفاتحه ها شرکت می نمود."**

دران زمان که هنوز وحشت استبداد امر عبدالرحمن خانی ودوام ان توسط حبیب الله پسرش از دل مردم بیرون نشده بود شخصیتی با چنین کرکتر طبعآ میان مرد محبوبیت حاصل میکرد، اما درمقابل دشمنان شاه وپروگرامهای وی پیوسته در پی تخریب وبد گویی ازوی بودند ، توجه امان الله خان به پلان بزرگ اتحاد مسلمین به شمول مسلمانان هند بزگترین عامل مخالفت انگلیس با وی گردید . حکومت هند برتانوی در نوامبر سال ۱۹۲۹ به لندن اطلاع داد : **" ما نمیتوانیم بیشتر ازین امیر را به مقام ... نادیده بگیریم ، ما معتقد هستیم که مسلمانان نهایت متعصب وطرفدار خلافت امیر را به حیث خلیفه قبول کند برای ما ضروریست تا بوضع ناگوار هند انتخاب امیر به حیث خلیفه که چه پدیده ها وحادثات نوین به ظهور خواهد رسید پیوسته اندیشناک باشیم. بهتر است از حالا اشاره کنیم توجه تانرا به موضوع جلب نمائیم والبته از اکنون برای خنثی ودفع ان قدم های لازم برداشت و اقدامات مناسب کرد... "**

تدابیر انگلیس بنا بر نفوذش در افغانستان تکفیر شاه وحدت خواه جهان اسلام بود واقدامات ان تا سقوط سلطنتش ادامه یافت .تبلیغات انگلیس چنان موثر بود که تا کنون ورد زبان ملاها ومحافل روحانی مغرض در کشور میباشد.

(برگرفته از فیسبوک داکتر سلیمان روشندل)

M Suliman Roshandel
دیروز ساعت ۱۶:۲۶.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ